

Фінансується
Європейським Союзом

ЗМІНИ ТУТ

Разом будуємо сильні громади

zminytut.co

m

Проект «Зміни тут» впроваджується аналітичним центром We build Ukraine у рамках проекту

«Єднання для громади», що реалізується ІСАР Єднання за фінансової підтримки

Як євроінтеграція змінює громади: МОЖЛИВОСТІ І РЕСУРСИ

Практичні підходи, інструменти та приклади

СПІКЕР

Оксана Рейтер

- Експертка з європейської інтеграції та транспортної політики ЄС
- Колишня заступниця Міністра інфраструктури України з питань європейської інтеграції
- Понад 20 років досвіду у сфері міжнародного співробітництва, адаптації законодавства до acquis ЄС та підтримки

ЄВРОПЕЙСЬКА ХАРТІЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

міжнародний документ Ради Європи, який визначає права та обов'язки місцевих влад і гарантує право громад на самоврядування.

ЩО ЦЕ?

Хартія визначає принципи місцевого самоврядування, зокрема право громад:

- ✓ самостійно вирішувати питання місцевого значення
- ✓ мати власні фінансові ресурси
- ✓ бути захищеними державою
- ✓ співпрацювати з іншими громадами
- ✓ залучати мешканців до прийняття рішень

КОЛИ УКРАЇНА ПРИЄДНАЛАСЯ?

Україна ратифікувала Хартію
15 липня 1997 року.

Це зобов'язує державу створювати умови для розвитку місцевого самоврядування відповідно до європейських принципів.

ЩО МИ МАЄМО РОБИТИ ПІСЛЯ ПРИЄДНАННЯ?

Забезпечувати реальну спроможність громад вирішувати питання місцевого значення

Надавати громадам достатні фінансові ресурси

Залучати мешканців до прийняття рішень

Гарантувати захист місцевого самоврядування державою

Розвивати міжмуніципальне та міжнародне співробітництво громад

Головна ідея Хартії:

РІШЕННЯ ПОВИННІ ПРИЙМАТИСЯ ЯКОМОГА БЛИЖЧЕ ДО ЛЮДЕЙ

ЯКІ КЛАСТЕРИ ПЕРЕГОВОРІВ НАЙБІЛЬШЕ СТОСУЮТЬСЯ ГРОМАД?

Фінансується
Європейським Союзом

КЛАСТЕР 1

ОСНОВИ

- прозорість та підзвітність
- належне врядування
- використання коштів
- участь громадян у прийнятті рішень

КЛАСТЕР 3

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ІНКЛЮЗИВНИЙ РОЗВИТОК

- цифровізація
- освіта та навички
- підтримка бізнесу
- інновації

КЛАСТЕР 4

ЗЕЛЕНИЙ ПОРЯДОК ДЕННИЙ ТА СТАЛЕ СПОЛУЧЕННЯ

- транспорт і мобільність
- енергоефективність
- екологія
- управління відходами кліматична політика

КЛАСТЕР 5

РЕСУРСИ ТА ЗГУРТОВАНІСТЬ

- регіональний розвиток
- фінансування проєктів
- підтримка громад
розвиток сільських територій

Як євроінтеграція України впливає на розвиток громад?

Початок переговорів про вступ до ЄС означає, що Україна поступово впроваджує європейські правила та підходи практично в усіх сферах державної політики.

Управління
та публічні
послуги

Транспорт
і мобільність

Енерго-
ефективність

Екологія та
управління
відходами

Просторове
планування та
розвиток територій

Цифровізація

Доступність
та інклюзія

Охорона
здоров'я

Освіта

Фінансування та
управління проєктами

Сільський
розвиток

Цікаві факти про Європу

Понад 80 000
органів місцевого
самоврядування
у країнах Європи.

Близько 1 мільйона
місцевих депутатів
представляють інтереси
мешканців.

До 30–50%
публічних видатків
у багатьох країнах ЄС здійснюється
на місцевому та регіональному рівнях.

Висновок

Європейська модель розвитку
значною мірою спирається на сильні громади.

Європа –
це не лише
про держави.
Це про громади,
які щодня роблять
життя людей
кращим.

Territorial Agenda 2030: FUTURE FOR ALL PLACES

ЄДНАННЯ

WE BUILD UKRAINE

Фінансується Європейським Союзом

Як ЄС бачить розвиток територій та громад?

Territorial Agenda 2030 - стратегічний документ держав-членів ЄС, який визначає основні принципи розвитку територій, міст, регіонів і громад до 2030 року.

 A JUST EUROPE Справедлива Європа	 A GREEN EUROPE Зелена Європа
1 ЗБАЛАНСОВАНИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ	4 ЗДОРОВЕ ДОВКІЛЛЯ
2 ФУНКЦІОНАЛЬНІ ТЕРИТОРІЇ	5 ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА
3 ІНТЕГРАЦІЯ ПОНАД КОРДОНАМИ	6 СТАЛА МОБІЛЬНІСТЬ І ЦИФРОВА ДОСТУПНІСТЬ

ЩО ЗМІНЮЄТЬСЯ ДЛЯ ГРОМАД У ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ?

Європейська інтеграція — це не лише зміни законодавства.
Вона поступово змінює підходи до управління, планування та реалізації рішень на місцевому рівні.

Стратегічне планування

Рішення приймаються
на основі довгострокових
цілей розвитку.

Дані та аналітика

Проблеми та проекти
мають підтверджуватися
фактами й показниками.

Участь мешканців

Громада залучається
до визначення
пріоритетів розвитку.

Ефективне використання коштів

Більше уваги до
результатів, прозорості
та підзвітності.

Сталість рішень

Важливо не лише вирішити
проблему сьогодні, а й
уникнути її повторення
в майбутньому.

Саме ці принципи поступово стають основою
розвитку громад у країнах ЄС та в Україні.

СТАРА І НОВА ЛОГІКА РОЗВИТКУ ГРОМАДИ

Як змінюються підходи в європейській інтеграції

ТРАДИЦІЙНИЙ ПІДХІД

Ремонтуємо дорогу

Утеплюємо школу

Купуємо автобус

Ліквідуємо сміттєзвалище

Будуємо об'єкт

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПІДХІД

Плануємо мобільність

Управляємо енергоспоживанням

Забезпечуємо доступність

Управляємо відходами

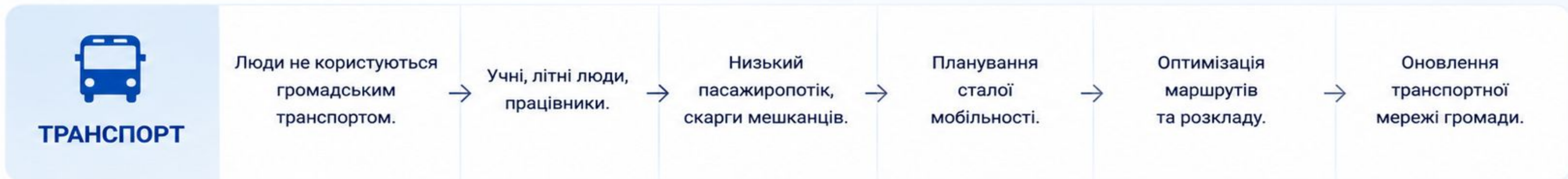

Розв'язуємо проблему

Європейський підхід = вирішення проблем + довгостроковий ефект + якість життя

Як читати потреби громади «по-європейськи»

| **Європейський підхід починається не з пошуку фінансування, а з пошуку рішення реальної проблеми.**

Від автомобілів — до сталої мобільності *Águeda* (Португалія)

Проблема:

- невелике місто, де більшість поїздок здійснювалася автомобілем;
- велосипед майже не використовувався;
- відсутня цілісна велосипедна мережа.

Рішення:

- створення велосипедної інфраструктури;
- інтеграція велосипедів у міську мобільність;
- підтримка використання електровелосипедів;
- розвиток концепції "Smart City".

Результат:

Місто стало одним із показових прикладів для невеликих громад Португалії щодо розвитку сталої мобільності.

Як громада *Sarapnorì* (Італія) стала символом Zero Waste у Європі

Проблема:

- зростання кількості відходів;
- плани будівництва сміттєспалювального заводу;
- невдоволення мешканців екологічними ризиками.

Рішення:

- у 2007 році громада оголосила курс на Zero Waste;
- запроваджено роздільний збір відходів "від дверей до дверей";
- створено Центр дослідження відходів для аналізу причин утворення сміття.

Результат:

- понад 80% роздільного збору відходів;
- один із найкращих показників у Європі;
- Sarapnorì став одним із символів руху Zero Waste.

Енергетична громада *Taradell (Іспанія)* замість залежності від зовнішніх постачальників

Проблема:

- висока вартість електроенергії;
- залежність від зовнішніх постачальників;
- потреба підтримати вразливі домогосподарства.

Рішення:

- створення місцевого енергетичного кооперативу Taradell Sostenible;
- встановлення сонячних панелей на громадських будівлях;
- спільне виробництво та використання електроенергії мешканцями.

Результат:

- понад 100 домогосподарств отримують електроенергію через енергетичну спільноту;
- громада стала одним із найбільш відомих прикладів енергетичних кооперативів в Іспанії.

Якщо проблема зрозуміла – де шукати фінансування?!

<p>EU Європейський Союз</p> <p>ПІДТРИМУЄ:</p> <ul style="list-style-type: none"> розвиток громад екологія енергоефективність цифровізація місцеве врядування <p>ec.europa.eu/info/funding-tenders</p>	<p>EIB Європейський інвестиційний банк</p> <p>ПІДТРИМУЄ:</p> <ul style="list-style-type: none"> транспорт дороги водопостачання та водовідведення енергетика муніципальна інфраструктура <p>www.eib.org</p>	<p>EBRD Європейський банк реконструкції та розвитку</p> <p>ПІДТРИМУЄ:</p> <ul style="list-style-type: none"> міський транспорт енергоефективність комунальна інфраструктура підтримка бізнесу сталий розвиток <p>www.ebrd.com</p>	<p>WB Світовий банк</p> <p>ПІДТРИМУЄ:</p> <ul style="list-style-type: none"> відновлення інфраструктура комунальні послуги інституційний розвиток соціальний розвиток <p>www.worldbank.org</p>	<p>GIZ Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)</p> <p>ПІДТРИМУЄ:</p> <ul style="list-style-type: none"> навчання стратегічне планування пілотні проекти розвиток спроможності технічна допомога <p>www.giz.de</p>	<p>U-LEAD Програма «U-LEAD з Європою»</p> <p>ПІДТРИМУЄ:</p> <ul style="list-style-type: none"> підтримка громад стратегічне планування підготовка проектів обмін досвідом розвиток спроможності <p>www.u-lead.org.ua</p>
---	---	--	--	--	--

ПРАВИЛЬНИЙ ПРОЄКТ – ПРАВИЛЬНИЙ ДОНОР – УСПІШНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Обирайте донора, який підтримує саме той тип проекту, який ви плануєте реалізувати.

Чому не всі проєкти отримують фінансування?

Типові помилки, через які донори відмовляють у підтримці

**Проблема
не доведена**

Немає чіткого опису проблеми, її причин і масштабів.

**Немає
даних**

Рішення ґрунтується на припущеннях, а не на фактах і аналізі.

**Проєкт не відповідає
пріоритетам донора**

Ідея важлива для громади, але не відповідає цілям і пріоритетам програми чи донора.

**Вирішується
наслідок,
а не причина**

Проєкт усуває симптоми, а не першопричину проблеми.

**Немає
довгострокового
ефекту**

Неочевидно, що проєкт матиме сталий результат після завершення фінансування.

Найбільше шансів мають проєкти, які вирішують реальну проблему, мають чітке обґрунтування, відповідають пріоритетам донора та забезпечують довгостроковий ефект.

Пам'ятайте: донори не фінансують ідеї, вони інвестують у рішення, які працюють і створюють зміни.

ЯКИМИ ПРОГРАМИ ЄС МОЖУТЬ КОРИСТУВАТИСЯ ГРОМАДИ?

Не всі можливості ЄС пов'язані з грантами.

Після вступу до ЄС або через механізми асоційованої участі громади можуть долучатися до європейських програм підтримки розвитку.

Програми ЄС — це механізми, через які Європейський Союз підтримує розвиток територій, громад, освіти, екології, інновацій та міжнародної співпраці.

Вони дають можливість не лише отримати фінансування, а й знайти партнерів, обмінятися досвідом та реалізовувати спільні проєкти з громадами інших країн.

INTERREG - Співпраця громад та регіонів

Що підтримує:

- партнерства між громадами
- транскордонні проєкти
- туризм і мобільність
- екологію
- розвиток територій

Приклади: спільний веломаршрут,
туристичний маршрут або
екологічний проєкт декількох громад.

Головна ідея: громади вирішують спільні проблеми разом

LIFE - програма для екології та клімату

Що підтримує:

- охорону довкілля
- управління відходами
- зелену інфраструктуру
- кліматичну адаптацію
- водні ресурси

Приклад: створення зеленої інфраструктури або системи управління відходами.

Головна ідея: проєкти, що покращують стан довкілля

ERASMUS+ не лише для студентів

Що підтримує:

- навчання
- обмін досвідом
- розвиток компетенцій
- міжнародні партнерства
- освіту дорослих

Навчальні програми для працівників громади
або обмін досвідом з громадами ЄС.

Головна ідея: інвестиції в людей та знання

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ПОЧИНАЄТЬСЯ НЕ В КИЄВІ

Євроінтеграція починається тоді, коли громада починає приймати рішення по-новому.

- На основі даних, а не припущень
- Із залученням мешканців та зацікавлених сторін
- З урахуванням довгострокових наслідків для громади
- Відповідно до європейських підходів та стандартів

ПОЛЬЩА - Свентокшиське воєводство

Від безробіття 40% — до 500 000 туристів на рік

БУЛО — до 2001 р.

- Безробіття ~40% після закриття держпідприємств
- Немає каналізації, водогону, мобільного зв'язку
- Бюджет майже порожній; відтік молоді
- Жодних заявок на гранти ЄС від місцевої влади

СТАЛО — після 2004 р.

- JuraPark з 100+ діно-моделями відкрився у 2004 р.
- 500 000 відвідувачів на рік; сотні нових робочих місць
- Зоопарк, гірськолижна траса, рафтинг, кіно 5D
- Визнано еталоном соціальної економіки ЄС

€27 млн

EU-грантів
в інфраструктуру

4 000

мешканців
громади

500 000

туристів
на рік

~0%

безробіття
зараз

ЕСТОНІЯ - Віл'янді та Рапла

Від радянської спадщини до цифрової держави для всіх громад

БУЛО — до 2004 р.

- Радянські колгоспи розпались — масове безробіття на селі
- Жодних електронних послуг; паперова черга у кожному відомстві
- Відтік населення; Viljandi та Rapla — без держпідтримки
- Більшість сіл без надійного інтернету та цифрових засобів

СТАЛО — після вступу до ЄС

- 99% держпослуг онлайн — у тому числі в найменших селах
- e-ID, e-податки, e-голосування стали нормою для всіх
- Broadband у всіх школах; цифрові медрецепти повсюди
- Економія 2% ВВП щороку завдяки e-управлінню

3 000+

публічних послуг
онлайн

№1

в ЄС за DESI
(цифровий індекс)

30%

виборців
голосують онлайн

€1 млрд

e-резидентство
дало бюджету

РУМУНІЯ - Альба-повіт, Трансильванія

Від банкрутства до «розумного села» для 3 200 людей

Фінансується
Європейським Союзом

БУЛО — у 2000 р.

- Бюджет: RON 70 000; борг RON 300 000 — на межі банкрутства
- Ґрунтові дороги між полями; немає каналізації та водогону
- Відсутній інтернет; усі документи — лише фізично в мерії
- Спад населення та приватних інвестицій

СТАЛО — завдяки €35 млн ЄС

- Асфальт між фермами; велодоріжки; безкоштовний Wi-Fi скрізь
- Сонячні панелі + вітроферма — вуличне освітлення на 100% зелене
- Онлайн-оплата податків; документи без відвідин мерії
- Best Smart Village (EU Smart City Awards 2020); населення зросло

€35 млн

EU-грантів
на 3 200 жителів

>€10 000

на мешканця
вкладено

30 км

с/г доріг
заасфальтовано

населення
зросло

Долучайтесь!

www.zminytut.com